

Kuntatalouden kriisiytymisen vaikutus sote-valmisteluun

MUUTOSTUKIKLINIKKA: Sote-muutosjohtaminen talouden ja
henkilöstön ristipaineissa

Sanna Lehtonen
@lehtonenKL

11.9.2019

Kuntien ja sote-
kuntayhtymien talouden ja
tuottavuuden paineet
kohdistuvat henkilöstöön,
joka puolestaan kamppailee
työntekijöiden ja sijaisten
puutteesta.

Mitä tehdä,
kun talous sakkaa ja
työntekijöitä ei ole
riittävästi?

Kaksi kolmasosaa kunnista teki negatiivisen tuloksen

- Suomen kuntatalous on ajautunut Kuntaliiton mukaan kriisiin.
- Satakunnassa vain neljä kuntaa piti päänsä pinnalla viime vuonna.

Niina Huuhtanen

Kuntatalous oli huonolla tolalla viime vuonna suuressa osassa kuntia. Tämä käy ilmi Tilastokeskuksen perjantaina julkaisemista vuoden 2018 kuntataloustilastoista.

Vuonna 2018 tulos painui negatiiviseksi 209 kunnassa, eli peräti kahdessa kolmasosassa kaikista Suomen kunnista. Vuonna 2017 miinusmerkkisiä tuloksia oli 55 kunnassa.

Tampereen tilikauden tulos oli koko Suomen tappiollisin. Tulos oli 58,8 miljoonaa euroa miinuksella.

Kuntaliitto tiedotti jo helmi-

jos kokonaisuutta katsoo ja vertaa tyyppillisiä tasapainomittareita, niin voi sanoa, että tämä oli ihan historiallisen heikko tulos.

Valtiovarainministeriön tuoreista tilastoista selviää, että Suomeen on tulossa neljä uutta kriisikuntaa: Honkajoki Satakunnassa, Vehmaa Varsinais-Suomessa, Rantasalmi Etelä-Savossa ja Kyyjärvi Keski-Suomessa. Honkajoki oli kriisikunta myös vuonna 2014.

Kriisikuntina pysyvät myös Satakunnassa sijaitseva Jämijärvi ja Etelä-Pohjanmaalla oleva Teuva.

Punakallion mukaan Kuntaliitto arveli helmikuussa, että varsinaiseen kriisikuntamenettelyyn

Ei enää valtionosuusleikkauksia

Punakallion mukaan suurin syy viime vuoden synkkään tulokseen oli nimenomaan kilpailukykyso-
pimus. Jotta valtio sai maksettua pois monia maksurasitteita, se joutui leikkaamaan rahaa kunnilta esimerkiksi valtionosuuksien muodossa.

Kuntaliiton toiveena on se, että tällä hallituskaudella valtionosuusleikkauksia ei tehtäisi ja kiky-leikkaukset poistettaisiin kokonaan.

–Se auttaa erityisesti pieniä kuntia, jotka kärsivät ikääntyvistä väestöstä ja korkeista so-

valtionosuuksilla tai sitten muita palveluita leikkaamalla.

Punakallio ei sysää vastuuta pelkästään valtiolle. Hän korostaa, että myös kuntien on oltava valmiita säästämään. Pienien kuntien – kuten esimerkiksi nyt kriisikunnaksi päättyneen Kyyjärven – mahdollisuudet vaikuttaa asiaan ovat kuitenkin rajalliset.

–Pienillä kunnilla liikkumavara menopuoleen on pienempi, koska heillä on heikosti kehittynyt veropohja ja he ovat riippuvaisia valtionosuuksista. Vähän tuntuu, että siellä ei ole hirveästi pelimerkkejä. Isot paikut ovat suurilla kunnilla.

Punakallion mukaan monissa

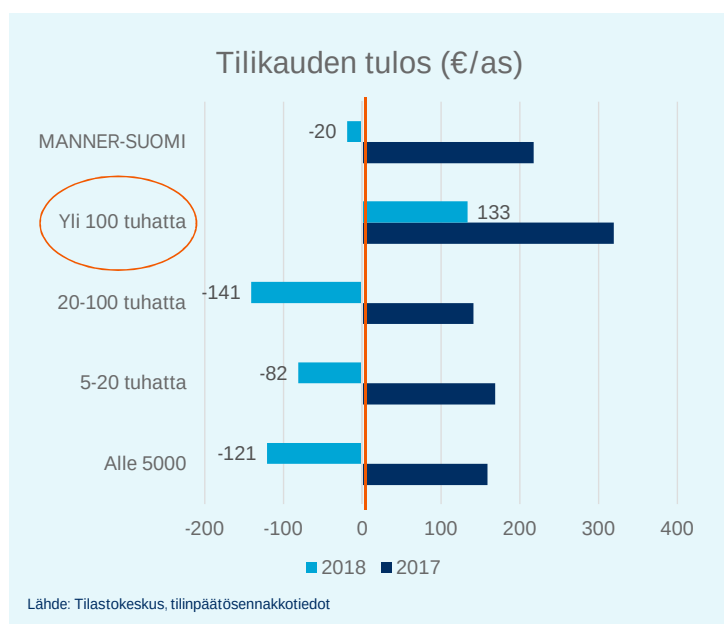
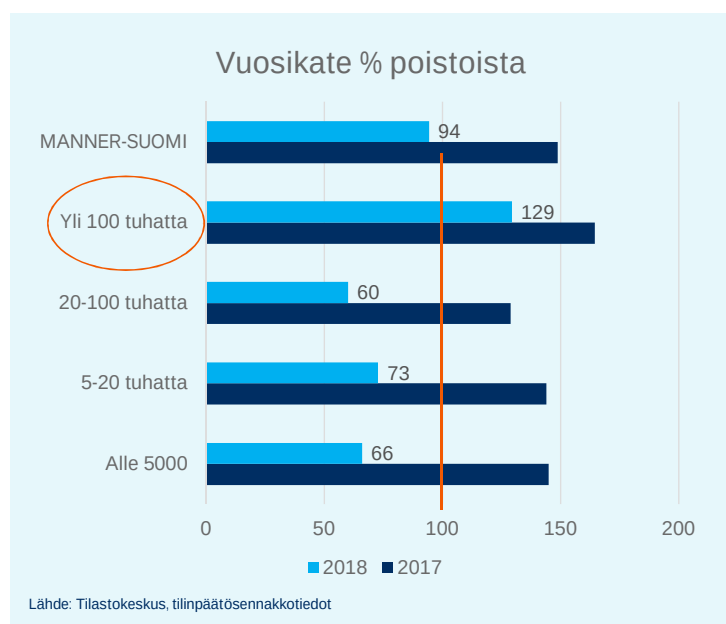
Kunnat selviävät

Huolesta huolimatta Punakallio uskoo, että kunnat selviävät viime vuoden kyykähdyksestä. Viime vuoden talouden tunnuslukuja voidaan pitää poikkeuksellina, mutta hän on silti toiveikas.

–Uskon, että tänä vuonna verotulot lähtevät kehittymään paremmin. Se osittain korjaa tilannetta.

Punakallion mukaan tämän vuoden alussa uudistettiin kriisikuntakriteereitä. Kriisikuntamittariston rakenne on säilynyt ennallaan, mutta tunnuslukuja ja niiden raja-arvoja on muutettu. Punakallio kertoo, että tavoitteena on puuttua ongelmiin aiempaa nopeammin.

Manner-Suomen kuntien talous kuntakoon mukaan 2017-2018

Kiinteistö- sijoituksilla kriisikunnaksi

Kyyjärven kunnan tuore tilinpäätös kertoo sen, että aliiäämä on toista vuotta peräkkä kriisikunnan k

Viime syksynä Kyyjärven kunnanjohtajan työt aloittanut Tiina Pelkonen kertoo, että noin 1300 asukkaan Kyyjärven alijäämä on 1380 euroa asukasta kohden vuodelta 2018.

Kuntalaissa todetaan, että kunnan taloudellinen asema on erittäin vaikea, jos kuntakonsenssilla on kertynyt alijäämää uusimmissa tilinpäätöksessä vähintään tuhat euroa ja edellisessä vähintään 500 euroa asukasta kohden.

Ilta-lehti uutisoi sunnuntai-
na Suomen kuntatalouden
ajautumisesta historialliseen

tele-
kulkij
- M
niester
neuv
kanss
Vah
vioint
taliito
ei py
talout
- K
tuusto
talous
suunn
varain
laaditi
tetaar
Sam
Kuntaliitto
Kommunförbundet

Vakka-Suomen Sanomat

Tilaa

Etusivu

Asiakaspalvelu

Kirjautu

Valikko

Uutiset Vehmaa

Vehmaan kriisikuntamenettely käynnistyy alkusyksystä

Valtiovarainministeriön ratkaisun ajoitus on kunnan kannalta huono

3.6.2019 18.00

Luetuimmat

- 1 Bussi ei enää aja Taivassalon linja-autoasemalle
- 2 Arvokasta työtä
- 3 Uusi levy riittää juhlistamaan Martti Koliviston merkkipäivää
- 4 Taivassalon uusi kilntopiste - Kauppapaikka Katiaka avautui yleisölle ja kesälle
- 5 Vehmaan kriisikuntamenettely käynnistyy alkusyksystä

Vehmaa, Honkajoki, Kyyjärvi, Jämijärvi

AAMULEHTI

Tilaa

Etusivu

Asiakaspalvelu

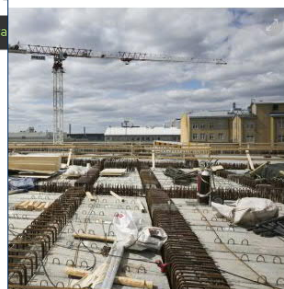
Kirjautu

Valikko

Uutiset Talous

Kunnat historiallisessa kriisissä: kaksi kolmasosaa teki negatiivisen tuloksen – Katso oman kuntasi luvut, Tampere listan viimeisenä

Suomen kuntatalous on ajautunut Kuntaliiton mukaan kriisiin. Neljä uutta kuntaa on kriisiytynyt. Tilikauden tuloksissa Tampere on koko Suomessa eniten miinuksella.

ista rakennushankkeista kaupungissa. Tältä rakennustyömaa
een tilikauden tulos 2018 on tappiollisin koko

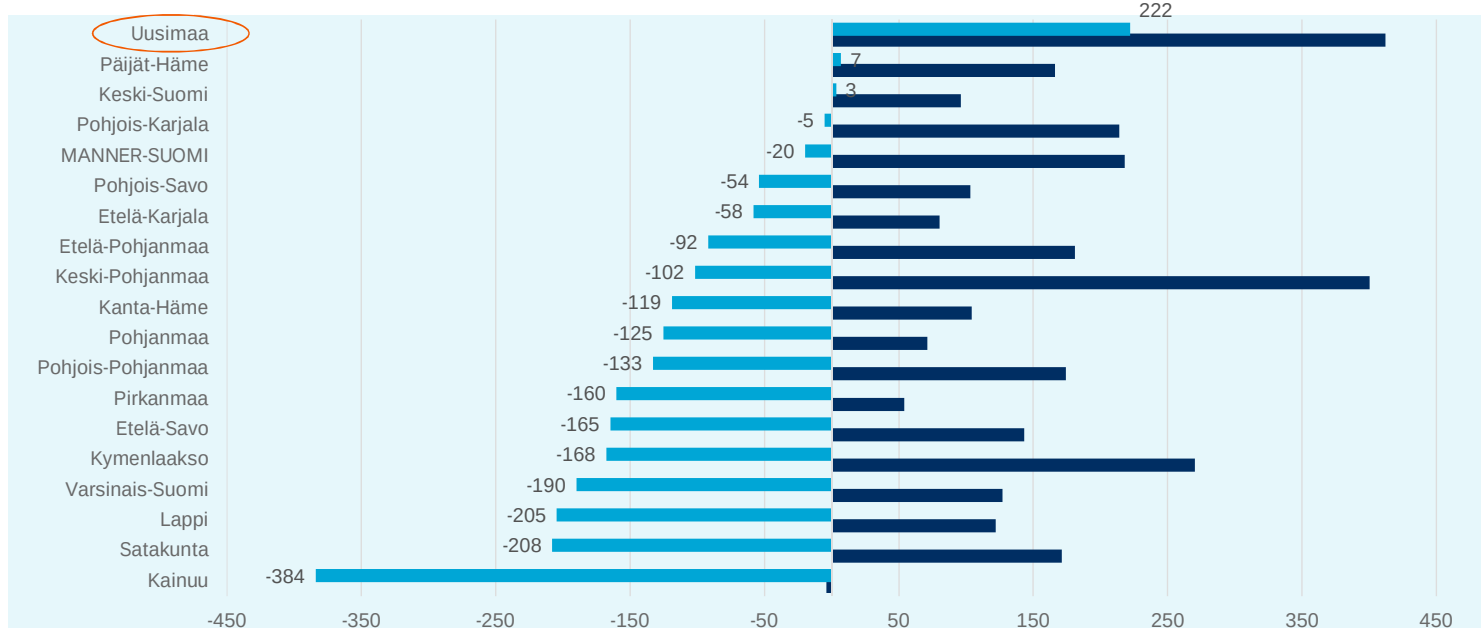

alla viime vuonna suuressa osassa kuntia. Tämä käy
ntaina julkaisemista vuoden 2018

Manner-Suomen kuntien talous maakunnittain 2017-2018

Kuntaliitto
Kommunförbundet

Tilikauden tulos (€/as)

Lähde: Tilastokeskus, tilinpäätösennakkotiedot, Päivitetty: 31.5.2019 / mm

■ 2018 ■ 2017

Kuntalehti UUTISET TYÖPAIKAT MIELIPIDE MEDIATIEDOT TILAA DIGILEHTI Hae...

Talous

88 kuntaa haki harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta

kuva: PIXABAY

3.9.2019 klo 11:33

Kaikkiaan 88 kuntaa eli 30 prosenttia kunnista hakee talousongelmiensa vuoksi harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta kuluvalle vuodelle. Hakuaika päättyi perjantaina.

Valtiovarainministeriö myöntää korotettua valtionosuutta kunnille tänä vuonna enintään 10 miljoonaa euroa. Kaikki hakeneet kunnat eivät ole ilmoittaneet hakemaansa

+ Uudeltamaalta myös Karkkila

UUSIMAA | SUNNUNTAINA 18. ELOKUUTA 2019

Loputkin KSOY:n osakkeet myyntiin Askolassa

Kunnanhallitus päätti keskiviikkona pyytää tarjouksia Kymenlaakson Sähkö Oy:n osakunnilta Askolan omistamien osakkeiden ostamisesta. Kuntien on jätettävä tarjouksensa viimeistään 16. syyskuuta. Askola pidät-

tää oikeuden vertailuun, ja minkä tahansa tarjouksen tai kaikkien hyväksymiseen tai hylkäämiseen. Lisäksi kunnanhallitus esittää valtuustolle kahden miljoonan euron satunnaisen myyntivoiton kirjaamista vielä 2019 talousarvi-

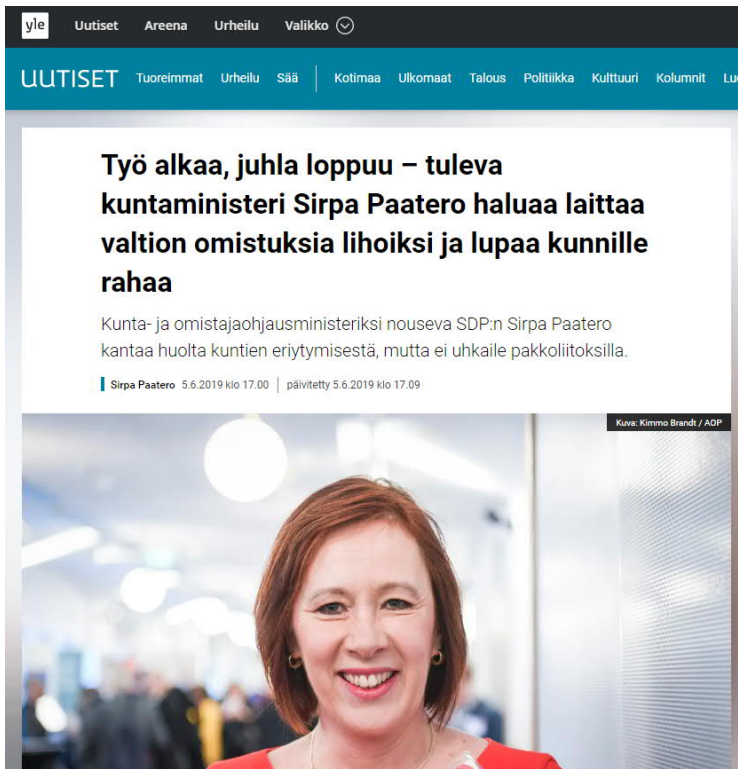
oon osana talouden tasapainotuspakettia. Kunnanhallitus myös päätti hakea valtiolta 750 000 euron harkinnanvaraista valtionavustusta. Näistä päätetään ylimääräisessä valtuustossa keskiviikkona 21. elokuuta.

Suurimmat ja pienimmät tilikauden tulokset vuonna 2018 Manner-Suomen kunnissa, miljoonaa euroa

Kunta	Tilikauden tulos (m€)
Helsinki	387
Espoo	34
Viitasaari	11
Heinola	6
Naantali	4
Vantaa	4
Kauniainen	3
Porvoo	3
Kitee	3
Lieksa	3

Kunta	Tilikauden tulos (m€)
Tampere	-59
Turku	-50
Kouvola	-26
Oulu	-24
Rovaniemi	-22
Rauma	-16
Salo	-15
Mikkeli	-14
Pori	-14
Kajaani	-13

Lähde: Tilastokeskus 31.5.2019

Keskeisiä Antti Rinteen hallitusohjelman kuntapäätöksiä

Uudistuksen kustannusvaikutus, milj. euroa	Antti Rinteen hallitusohjelma (3.6.2019)	Kuntaliiton alustava arvio	Erotus	Lisähuomioita
Sosiaali- ja terveyspalvelut, yhteensä 270 milj. euroa				
Sitova hoivamitoitus 0,7:ään ympärivuorokautisen hoivan yksikössä	70	200	-130	Haarukka 200-250 milj. euroa.
Peruspalveluiden saatavuus (hoitotakuun kiristäminen)	50	100	-50	Henkilöstön saatavuus saattaa aiheuttaa lisäkustannuksia
Kotihoidon ja omaishoidon resurssointi	45			Hallitusohjelmassa ei avata tätä linjausta.
Asiakasmaksulain uudistaminen	45			
Osaaminen ja sivistys, yhteensä 201,5 milj. euroa				
Oppivelvollisuuden pidennys 18-ikävuoteen ja maksuton toinen aste	107	183	-76	Kustannukset riippuvat toteutusmallista
Lukiokoulutuksen yksikköhinnan vahvistaminen	18			
Oppilas- ja opiskelijahuollon vahvistaminen, sitova mitoitus toisen asteen opiskelijahuollon palveluihin	29			Kustannukset riippuvat toteutustavasta
Subjekttiivinen varhaiskasvatusoikeus	17	Suuruusluokka oikea		
Ryhmäkokojen pienentäminen varhaiskasvatuksessa	16	Suuruusluokka oikea		
Harrastusmahdollisuus koululaisille	14,5			Tilastoja harrastustoiminnan rahoituksesta ei ole
Vahvistetaan suomi/ruotsi toisena kielenä (S2) –opetusta varhaiskasvatuksessa velvoittavaksi				Lapsimäärä vähäinen
YHTEENSÄ	470		-256	

Rinteen hallituksen lupaus 1 000 uudesta lääkäristä ei vakuuta maakunnissa: "Meillä on nytkin viisi lääkärintakanssia auki – palkkaisimme heti, jos löytyisi lääkäreitä"

HALLITUSOHJELMA MUOKKAA MONEN ARKEA

Hallitusohjelma julkaistaan aamupäivällä - hallitukseen tulossa 19 ministeriä

Hallitusohjelma muokkaa monen arkea.

Vantaa vastaa varhaiskasvatuksen opettajajapulaan uudella rekrytointimallilla

Vantaa vastaa varhaiskasvatuksen opettajajapulaan uudella rekrytointimallilla, joka tukee nopeasti.

Vantaa käynnistää koko syksyn jatkuvan opettajajapulan. Tulevana syksynä ei si-

Lastensuojelu ja hoitajien vähyys yhä huolena Suupohjassa

Kauhajoki Aune Waronen

Suupohjan liikelaitoskuntayhtymän yhtiökokous on päättänyt ottaa käyttöön uudenlaisen rekrytointimallin.

Yhtymään kuuluvien neljän osakunnan eli Isojoen, Karijoen, Teuvan ja Kauhajoen väki sai vuoden 2018 aikana toiminnallisten tavoitteiden mukaisesti hoivaa ja apua, mutta talousarvio ylittyi.

Yhtiökokous hyväksyi tilinpidon, jonka loppusumma oli 90,3 miljoonaa euroa.

Yksi ilken suurimmista huolista on kasvava lastensuojelun tarve. Esimerkiksi Kauhajoella tehtiin vuonna 2018 lastensuojeluilmoituksia 160 enemmän kuin edellisellä vuonna. Vähenevä ja vanheneva väki on to-

nen huolenaihe.

Yhtiö on yhtiökokouksessa ilken tarkastuslautakunnan arvioin-

Yhteistoiminta-alueen asukaslu-

kuudessa vuodessa lähes 2000 hen-

Huostaanottojen määrä Suupoh-

sa kiinnitetty riittävästi huomiota lapsiperheiden hyvinvointiin jo koulujen, varhaiskasvatuksen ja päivähoitojen puolella. Ilken sosi-

Perhetyötä on nyt uudistettu, eli toivota muutoksesta on näkyvillä.

Usein siihen, ettei budjetti pidä, on selvät syyt.

Budjetin tekemisen jälkeen on tapahtunut jotain ja siihen on ollut pakko puuttua, sosiaalipalveluihin liittyvät riskit myöntänyt ilken johtaja Kari Nuutila totei.

Nuutila nosti esiin lähihoitajakoulutuksen, jolle on työvoimaa-

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

ASETTAMISPÄÄTÖS

STM/1972/2019 1(7)

STM052:00/2019

27.8.2019

Sosiaali- ja terveysministeriö on tänään tekemällään päätöksellä asettanut sote-uudistuksen johtoryhmän ja seurantaryhmän sekä nimennyt johtoryhmälle 4 jaostoa. Johtoryhmä toimii myös tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskusohjelman ohjausryhmänä.

Toimikausi

27.8.2019 – 31.05.2023

Sote-uudistuksen rahoitus- jaostossa ei ole kuntien tai Kuntaliiton edustusta

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

5(7)

Rahoitusjaosto

Maakuntien rahoitus perustuu pääosin valtion rahoitukseen ja tehtävän siirto merkitsee muutoksia kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen sekä tuloverotukseen. Rahoitusjaosto valmistelee ehdotuksen sote-järjestämisen rahoituksesta, uudistukseen liittyvistä kunnan peruspalvelujen valtionosuuksien muutoksista sekä verotukseen liittyvät muutokset.

Selvitys maakuntien verotusoikeudesta ja monikanavarahoituksen purkamisesta tehdään vuoden 2020 loppuun mennessä. Tämän työn tueksi asetetaan erillinen valmisteluryhmä, mutta se valmistelee asiaa yhteistyössä rahoitusjaoston kanssa.

Puheenjohtaja	Markku Nissinen, finanssineuvos, VM
Varapuheenjohtaja:	Raija Volk, johtaja, STM
Jäsenet	Antti Väisänen, neuvotteleva virkamies, STM Jussi Lind, erityisasiantuntija, STM Annakaisa Iivari, johtaja, STM Eeva Mäenpää, hallitusneuvos, VM Ville Salonen, neuvotteleva virkamies, VM Taito Vainio, ohjaus- ja kehittämisjohtaja, SM Mikko Peltola, tutkimuspäällikkö, THL Fransiska Pukander, neuvotteleva virkamies, VM
Asiantuntijat	Tero Tyni, budjettineuvos, VM Vesa Lappalainen, neuvotteleva virkamies, VM Hanna-Mari Talka, neuvotteleva virkamies, VM
Tekninen sihteeri:	VM

Sote-uudistuksen valmistelu vaikuttaa kuntatalouteen suoraan ja välillisesti useaa kautta

Hallitusohjelman linjaukset edellyttävät **soten rahoitus- kysymysten** tarkastelua eri näkökulmista

1. **Siirtolaskentaa** tarvitaan, koska uudistuksessa kuntien tuloja pitää siirtää valtiolle maakuntien rahoitusta varten.
 2. **Maakuntien rahoitus** tarkoittaa laskentakriteerejä, joiden perusteella rahoitus jaetaan valtiolta maakunnille.
 3. **Kunnan valtionosuus** kohdistuu jatkossa sivistystoimen tehtäviin, mutta todennäköisesti sisältää myös järjestelmämuutoksesta johtuvia tasaus- ja rajausmekanismeja.
- X. **Uudenmaan erillISRatkaisu** vaikuttaa koko maata koskeviin rahoitusratkaisuihin niin siirtolaskennan, maakuntien rahoituksen kuin kuntien valtionosuuksien kautta.

@lehtonenKL 19.8.2019

Kiitokset mielenkiinnosta!

Sanna Lehtonen
050-5759090
Sanna.Lehtonen@kuntaliitto.fi
@lehtonenKL

 Kuntaliitto
Kommunförbundet

kuntaliitto.fi

PL 200, 00101 Helsinki
Kuntatalo, Toinen linja 14
00530 Helsinki

